

## บทที่ 6

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาสถานภาพและกระบวนการควบคุมประตู่ข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่มในประเทศไทย โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักพิมพ์ตามรายชื่อสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายแห่งประเทศไทย และรายชื่อจากหน่วยจัดทาหนังสือ ทอสมุดแห่งชาติ จำนวน 156 แห่ง ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 79 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 50.6 แต่ได้แบบสอบถามที่ตรงกับกลุ่มศึกษาเพียง 53 ฉบับ มาทำการวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 34 ของกลุ่มประชากรเป้าหมาย และจากการสัมภาษณ์บรรณาธิการ และผู้จัดการสำนักพิมพ์ 6 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

##### ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี รองลงมา 41 - 50 ปี 20 - 30 ปี และ 51 - 60 ปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นสูงสุดปริญญาตรี รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี อนุปริญญา มัธยมศึกษา ตามลำดับ ส่วนใหญ่ศึกษาสาขา วิชาศิลปศาสตร์ รองลงมา บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ นิติศาสตร์ - รัฐศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เคยทำงานเป็นบรรณาธิการ, นักเขียน, นักแปล, คอลัมนิสต์ รองลงมา วิชาการ, ครู, อาจารย์ การเงิน, การตลาด ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานปัจจุบันเป็น ฝ่ายบริหาร รองลงมา ฝ่ายบรรณาธิการ ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1 - 10 ปี รองลงมา มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่รับผิดชอบการบริหารทั่วไป รองลงมา การบรรณาธิการ การผลิต การตลาด การเงิน/การบัญชี ตามลำดับ

## ส่วนที่ 2 สถานภาพของสำนักพิมพ์

สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ จัดทะเบียนด้วยเงินทุน ต่ำกว่า 1 ล้านบาท จำนวนเท่ากับ 1 ล้านบาท ถึง 10 ล้านบาท รองลงมา มากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนใหญ่ดำเนินงานในรูปแบบ บริษัท จำกัด รองลงมา ห้างหุ้นส่วนจำกัด, ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ส่วนใหญ่ดำเนินงานมาแล้วเป็นระยะเวลา ระหว่าง 1 - 10 ปี รองลงมา มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่มีบุคลากรจำนวน ระหว่าง 1 - 50 คน รองลงมา 51 - 100 คน ระหว่าง 101 - 500 คน ส่วนใหญ่ดำเนินกิจการอื่นๆในเครือ คือ จัดจำหน่าย รองลงมา นิตยสาร วารสาร แบบเรียน การ์ตูน ตามลำดับ ส่วนใหญ่จัดโครงสร้างแบบบริหารตามลำดับชั้น รองลงมา จัดโครงสร้างแบบรวมศูนย์ที่ฝ่ายบริหาร และจัดโครงสร้างแบบแบ่งการบริหารออกเป็น 2 ส่วน ตามลำดับ

## ส่วนที่ 3 แนวทางการคัดเลือกต้นฉบับ เพื่อตีพิมพ์หนังสือเล่ม

เกณฑ์การคัดเลือกต้นฉบับของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญหรือพิจารณาถึงนโยบายของสำนักพิมพ์เป็นอันดับแรก ในระดับ *มาก* รองลงมาอันดับสอง พิจารณาถึงความต้องการของผู้อ่าน ในระดับ *มาก* พิจารณาตามความสนใจส่วนตัว ในระดับ *ปานกลาง* และพิจารณาเปรียบเทียบกับสำนักพิมพ์อื่นๆ ในระดับ *ปานกลาง* ตามลำดับ

เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัตินักเขียนของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญและพิจารณาด้านมีความรู้ในเรื่องที่เขียน เป็นอันดับแรก ในระดับ *มาก* รองลงมาอันดับสอง คือ มีความสามารถในการใช้ภาษา ในระดับ *มาก* คุณวุฒิของนักเขียน ในระดับ *ปานกลาง* ชื่อเสียงของนักเขียน ในระดับ *ปานกลาง* เป็นคนที่มีแนวคิด อุดมการณ์ตรงกัน ในระดับ *ปานกลาง* และเป็นคนที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัว ในระดับ *น้อย* ตามลำดับ

เกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาหนังสือตามวัตถุประสงค์ของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ด้าน การส่งเสริมความรู้ สติปัญญา เป็นอันดับแรก ในระดับ *มาก* รองลงมาอันดับสอง ได้แก่ ตามความสนใจของสำนักพิมพ์ ในระดับ *มาก* ความสนใจด้านการขาย การตลาด ในระดับ *มาก* และการส่งเสริม ความบันเทิง พักผ่อน ในระดับ *ปานกลาง* ตามลำดับ

ที่มาของต้นฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์เจาะจงติดต่อนักเขียนที่ต้องการเอง เป็นอันดับแรก ในระดับ *ปานกลาง* รองลงมา คัดเลือกจากเรื่องของนักเขียนที่เสนอเข้ามายังสำนักพิมพ์

ในระดับ ปานกลาง และสำนักพิมพ์ติดต่อผ่านตลาดนัดต้นฉบับจากงานนิทรรศการ ในระดับ น้อยที่สุด ตามลำดับ

ประเภทของหนังสือที่ตีพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือประเภท สารคดี ความรู้ทั่วไป ความคิดเห็น เป็นอันดับแรก ในระดับ มาก รองลงมาคือ นวนิยาย เรื่องสั้น ในระดับ ปานกลาง หนังสือแปล ในระดับ ปานกลาง หนังสือเด็ก ในระดับ ปานกลาง หนังสืออ้างอิง ในระดับ น้อย และตำราเรียน แบบเรียน ในระดับ น้อย ตามลำดับ

เนื้อหาของหนังสือที่ตีพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือที่มีเนื้อหาด้าน จิตวิทยา จิตวิทยาประยุกต์ เป็นอันดับแรก ในระดับ ปานกลาง รองลงมาได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ในระดับ น้อย การศึกษา ศาสนาและปรัชญา ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ การแพทย์ สุขภาพและอาหาร ภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ภาษาศาสตร์ ธุรกิจ การเงิน การบริหาร กฎหมาย การปกครอง การเมือง การสื่อสารมวลชน คณิตศาสตร์ สถิติ เกษตรกรรม ดนตรี นาฏศิลป์ การบันเทิง ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม การออกแบบ ในระดับ น้อย และพลศึกษา กีฬา ในระดับ น้อยที่สุด ตามลำดับ

ลักษณะคำประพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือที่มีลักษณะ คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เป็นอันดับแรก ในระดับ มาก รองลงมาได้แก่ หนังสือแปล ในระดับ ปานกลาง ร้อยกรอง และหนังสือการ์ตูน ในระดับ น้อย ตามลำดับ

หนังสือที่ตีพิมพ์ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเล่มต่อเดือน ระหว่าง 1 - 5 ชื่อเรื่อง มากที่สุด รองลงมา 6 - 10 ชื่อเรื่อง และมากกว่า 10 ชื่อเรื่องขึ้นไป ตามลำดับ

จำนวนฉบับของหนังสือเล่ม ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือจำนวน ระหว่าง 1,001 - 3,000 ฉบับ มากที่สุด รองลงมา จำนวนระหว่าง 3,001 - 5,000 ฉบับ และจำนวน ไม่เกิน 1,000 ฉบับ กับ มากกว่า 5,000 ฉบับขึ้นไป ตามลำดับ

ขนาดรูปเล่มหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือขนาด 16 หน้ายก พิเศษหรือ A5 ( $5 \frac{3}{4} \times 8 \frac{1}{4}$  นิ้ว) มากที่สุด รองลงมา ขนาด 16 หน้ายกธรรมดา ( $5 \times 7 \frac{1}{2}$  นิ้ว) ขนาด 8 หน้ายกธรรมดา ( $7 \frac{1}{2} \times 10 \frac{1}{4}$  นิ้ว) ขนาด 8 หน้ายกพิเศษหรือ A4 ( $8 \frac{1}{4} \times 11 \frac{3}{4}$  นิ้ว) ตามลำดับ

ลักษณะปกหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือลักษณะปกอ่อนมากกว่า มากที่สุด รองลงมา ปกอ่อนอย่างเดียว ตามลำดับ

ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ประสบปัญหาด้านเงินทุนเป็นอันดับแรก ในระดับ ปานกลาง รองลงมา ด้านที่เกี่ยวกับผู้อ่าน ผู้ซื้อ ในระดับ ปานกลาง ด้านบริหารงาน ในระดับ ปานกลาง ที่เกี่ยวกับนักเขียน ในระดับ ปานกลาง ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในระดับ ปานกลาง ด้านลิขสิทธิ์และกฎหมาย ในระดับ น้อย และด้านเสรีภาพข่าวสาร ในระดับ น้อย ตามลำดับ

### **สรุปขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกต้นฉบับ**

การได้มาซึ่งต้นฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ติดต่อนักเขียน นักแปล โดยตรงมากที่สุด รองลงมา คือ นักเขียน นักแปล ส่งเรื่องให้พิจารณา ชื่อลิขสิทธิ์จากสำนักพิมพ์ต่างประเทศทั้งที่ติดต่อดirectและผ่านบริษัทตัวแทน คัดเลือกจากต้นฉบับเก่าที่เคยตีพิมพ์มาก่อน กำหนดแนวหนังสือแล้วติดต่อนหาผู้เขียนที่เหมาะสม เท่ากันกับ รวบรวมเรื่องที่ดีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร จากการเขียนเอง พิมพ์เอง จากการสำรวจข้อมูลและติดต่อนสำนักพิมพ์ต่างประเทศผ่านงานหนังสือนานาชาติ และการจัดอบรมโดยเชิญนักเขียนส่งโครงเรื่องตามแนวที่สำนักพิมพ์ต้องการ ตามลำดับ

วิธีการพิจารณา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์พิจารณา กลั่นกรอง ตัดสินใจ คัดเลือกต้นฉบับตามแนวนโยบาย มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การถ่ายทอด สำนวน ภาษา พิจารณาจากเนื้อหาคุณภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการของตลาด ช่องว่างในตลาด ความหนาของต้นฉบับ ต้นทุนการผลิต จากชื่อเสียงของนักเขียน นักแปล จากอุปนิสัยและมุมมองของนักเขียน และเปรียบเทียบกับคู่แข่งประเภทเดียวกัน ตามลำดับ

ผู้พิจารณา ตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จะพิจารณาตัดสินใจโดยบรรณาธิการบริหาร หรือบรรณาธิการ เท่ากันกับ พิจารณาโดยคณะบรรณาธิการ หรือฝ่ายบรรณาธิการ 2 - 3 คน มากที่สุด รองลงมา บรรณาธิการร่วมกับผู้จัดการสำนักพิมพ์ บรรณาธิการร่วมกับฝ่ายการตลาด และฝ่ายประชาสัมพันธ์ และบรรณาธิการบริหารร่วมกับผู้จัดการฝ่ายขาย และตัดสินใจขั้นสุดท้ายโดยผู้จัดการทั่วไป (ฝ่ายบริหาร) ตามลำดับ

การบรรณาภิกรณณ์ ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ จะมีฝ่ายบรรณาธิการเป็นผู้รับผิดชอบมากที่สุด รองลงมาบรรณาธิการรวบรวมจุดอ่อนที่พบในงานเขียน ปรึกษากับนักเขียนและผู้เชี่ยวชาญ



นักวิชาการ บุคคลภายนอกที่ชัดเจนในหนังสือประเภทต่างๆที่สำนักพิมพ์คัดสรร แล้วมอบหมายให้ดูแลตามลำดับ โดยมีเกณฑ์การบรรณาธิการณ์ด้าน นำเสนอเรื่องชัดเจนสำหรับผู้อ่าน เน้นความถูกต้องของเนื้อหา และสำนวนอ่านเข้าใจ กระชับ สื่อตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

**การจัดการลิขสิทธิ์** ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จะติดต่อลิขสิทธิ์โดยตรงกับเจ้าของลิขสิทธิ์ มากที่สุด รองลงมาติดต่อโดยตรงและติดต่อผ่านตัวแทน ติดต่อขอลิขสิทธิ์แปลกับสำนักพิมพ์โดยตรง และขอลดหย่อนค่าลิขสิทธิ์ในฐานะมูลนิธิ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จ่ายค่าลิขสิทธิ์หนังสือเขียนในอัตรา 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาปกคูณจำนวนพิมพ์ มากที่สุด และจ่ายค่าลิขสิทธิ์หนังสือแปลแล้วแต่ตกลงในอัตราระหว่าง 5 เปอร์เซ็นต์ 7 เปอร์เซ็นต์ 8 เปอร์เซ็นต์ และ 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาปกคูณจำนวนพิมพ์ โดยมีระยะเวลาการจ่ายแบบแบ่งจ่าย 2 งวด จ่ายลิขสิทธิ์ครั้งเดียว(ซื้อมา) และให้ค่าลิขสิทธิ์ตามยอดพิมพ์ในแต่ละครั้ง

#### **ส่วนที่ 4 ทดสอบความแตกต่างในการคัดเลือกระดับของสำนักพิมพ์ที่มีลักษณะต่างกัน**

**การทดสอบความแตกต่าง** การให้ความสำคัญด้านนโยบายของสำนักพิมพ์ การให้ความสำคัญกับความสนใจส่วนตัวของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร การให้ความสำคัญต่อการเปรียบเทียบกับสำนักพิมพ์อื่นๆ และการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้อ่าน ในการคัดเลือกระดับหนังสือเล่ม เพื่อตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์ที่มีทุนจดทะเบียนต่างกัน มีรูปแบบการดำเนินงานต่างกัน และระยะเวลาดำเนินงานต่างกัน โดยเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

**การทดสอบความแตกต่าง** การให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติของนักเขียน ด้านชื่อเสียงของนักเขียน คุณวุฒิของนักเขียน การมีความรู้ในเรื่องที่เขียน การมีความสามารถในการใช้ภาษา การเป็นคนที่ยึดมั่นเป็นการส่วนตัว และการเป็นคนที่มีแนวคิด อุดมการณ์ตรงกัน ในการคัดเลือกระดับหนังสือเล่ม เพื่อตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์ที่มีทุนจดทะเบียนต่างกัน มีรูปแบบการดำเนินงานต่างกัน และมีระยะเวลาดำเนินงานต่างกัน โดยเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

**การทดสอบความแตกต่าง** ด้านการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ สติปัญญา การส่งเสริมความบันเทิง พักผ่อน ความสนใจของสำนักพิมพ์ และความสนใจด้านการขาย การตลาด ในการคัดเลือกระดับหนังสือเล่ม เพื่อตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์ที่มีทุนจดทะเบียนต่างกัน มีรูปแบบการดำเนินงานต่างกัน และมีระยะเวลาดำเนินงานต่างกัน โดยเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

### การควบคุมประตูข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่ม

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและบรรณาธิการ สำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ สำนักพิมพ์ผีเสื้อ สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก บริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด บริษัท เคล็ดไทย จำกัด สำนักพิมพ์ดอกหญ้า และ สำนักพิมพ์มติชน รวบรวมได้ดังนี้

การได้มาซึ่งต้นฉบับ ต้นฉบับที่ตีพิมพ์หนังสือเล่ม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ต้นฉบับเรื่องเขียน และต้นฉบับแปล สำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง ตีพิมพ์ทั้งหนังสือเขียนและหนังสือแปล

ต้นฉบับหนังสือเขียนของสำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง จะมีที่มาคล้ายคลึงกัน คือ จากการติดต่อนักเขียนของสำนักพิมพ์ นักเขียนส่งเรื่องมาให้พิจารณา กำหนดแนวเรื่องแล้วหาผู้เขียนที่เหมาะสม รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตีพิมพ์ซ้ำจากหนังสือที่เคยพิมพ์ ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง จะได้รับต้นฉบับจากการติดต่อนักเขียนโดยตรง และมีความผูกพัน ตีพิมพ์เรื่องเขียนเป็นประจำ สำนักพิมพ์บางแห่ง อาจมีที่มาของต้นฉบับแตกต่างกันไปบ้าง เช่น สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก จะได้รับเรื่องเขียนจากการประกวดเป็นส่วนใหญ่ บริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด จะมีที่มาของต้นฉบับจากการรวบรวมเรื่องที่ตีพิมพ์ในนิตยสารในเครือ และจากการกำหนดประเด็นแล้วหาผู้เขียนที่เหมาะสม สำนักพิมพ์มติชน จะรวบรวมเรื่องที่เคยตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารในเครือ และกำหนดแนวเรื่องแล้วผลิตเป็นหนังสือเฉพาะกิจ เป็นต้น

ต้นฉบับหนังสือแปล สำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง จะมีที่มาของต้นฉบับหนังสือแปลเหมือนกัน ส่วนใหญ่ ได้จากการติดต่อขอลิขสิทธิ์สำนักพิมพ์ต่างประเทศ ทั้งที่ติดต่อตรงและผ่านบริษัทตัวแทนแล้วมอบหมายให้ ผู้แปล รongลงมา จะพิจารณาจากเรื่องและผู้แปลส่งให้พิจารณา

วิธีการพิจารณา ผู้พิจารณา ตัดสินใจ ผู้พิจารณาตัดสินใจ คัดเลือกต้นฉบับของสำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ บรรณาธิการ หรือคณะบรรณาธิการและผู้จัดการ สำนักพิมพ์ผีเสื้อ สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก และสำนักพิมพ์ดอกหญ้า จะพิจารณาโดยบรรณาธิการ หรือบรรณาธิการบริหาร ส่วนบริษัท เคล็ดไทย จำกัด จะพิจารณาโดยบรรณาธิการและผู้จัดการ บริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด และสำนักพิมพ์มติชน จะพิจารณาโดยคณะบรรณาธิการ หรือคณะกรรมการ ได้แก่ ผู้จัดการ บรรณาธิการ และผู้ช่วยบรรณาธิการ เกณฑ์ในการพิจารณาส่วนใหญ่จะมีลักษณะร่วมเหมือนกัน ได้แก่ เป็นหนังสือที่ตรงแนวนโยบายของสำนักพิมพ์ มีเนื้อหาดี การใช้ภาษาดี นอกจากนี้สำนักพิมพ์แต่ละแห่งจะมีแนวทางเฉพาะ เช่น สำนักพิมพ์ผีเสื้อ ต้นฉบับจะต้องเป็นเรื่องที่บรรณาธิการและผู้แปลมีความชอบร่วมกัน สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก และบริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด จะให้ความสำคัญกับผู้เขียน ผู้แปล ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ

ในเรื่องที่เขียน บริษัท เคล็ดไทย จำกัด จะพิจารณาเนื้อหาที่มีสาระเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน และสำนักพิมพ์ดอกหญ้า จะเน้นเรื่องที่มีประเด็นน่าสนใจ ไม่เป็นพิษภัย เมื่อตีพิมพ์เป็นหนังสือแล้วได้รับความสนใจจากผู้อ่าน

**การบรรณาธิกรณ** ในขั้นตอนบรรณาธิกรณของสำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่ง จะมีกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ เมื่อต้นฉบับผ่านการพิจารณาแล้ว บรรณาธิกรณจะตรวจแก้ ชัดเกลادتต้นฉบับ แล้วส่งพิสูจน์อักษร ตั้งแต่ 3 - 6 ครั้ง ก่อนเข้าสู่กระบวนการพิมพ์ สำนักพิมพ์ทุกแห่งเปิดโอกาสให้ผู้เขียน ผู้แปลมีส่วนร่วมในการตรวจแก้ และพิสูจน์อักษร สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก จะทำหน้าที่เขียนใหม่ (rewrite) ให้กับหนังสือที่โครงเรื่องดี แต่องค์ประกอบอื่นขาดความสมบูรณ์ บรรณาธิกรณของบริษัท แพลน พับลิชชิง จำกัด จะเน้นการบรรณาธิกรณให้หนังสืออ่านง่าย ไม่เป็นวิชาการ สำนักพิมพ์ดอกหญ้า จะให้ความสำคัญกับการโปรยปกหนังสือโดยดึงประเด็นสำคัญจากเรื่อง โดยบรรณาธิกรณจะเป็นผู้รับผิดชอบ

**การจัดการลิขสิทธิ์** มีสองส่วน คือ ลิขสิทธิ์หนังสือแปลและหนังสือเขียน สำนักพิมพ์ทั้ง 6 แห่งติดต่อขอลิขสิทธิ์แปลจากสำนักพิมพ์ต้นสังกัดทั้งที่ติดต่อโดยตรงและผ่านบริษัทตัวแทน อัตราค่าลิขสิทธิ์จะไม่เท่ากัน อยู่ระหว่าง 5 เปอร์เซ็นต์ - 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาปกคูณจำนวนพิมพ์ และต้องจ่ายเงินล่วงหน้าจำนวนหนึ่ง ประมาณ 200 - 1,000 เหรียญสหรัฐ อัตราค่าลิขสิทธิ์สำหรับผู้แปล สำนักพิมพ์แต่ละแห่งมีอัตราไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับการตกลง โดยทั่วไปอยู่ในอัตราระหว่าง 5 เปอร์เซ็นต์ - 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาปกคูณจำนวนพิมพ์ สำหรับหนังสือเขียนพบว่า โดยทั่วไปจ่ายในอัตรา 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาปกคูณจำนวนพิมพ์ เหมือนกันทุกสำนักพิมพ์

## **อภิปรายผล**

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อสรุปการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่ออภิปรายผล ดังนี้

### **สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ**

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การศึกษาขั้นสูงสุดระดับปริญญาตรี จากสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่งได้แก่ อักษรศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ มีประสบการณ์ทำงานเป็นบรรณาธิกรณ นักเขียน นักแปล คอลัมนิสต์ และส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานปัจจุบัน

เป็นฝ่ายบริหาร รองลงมาเป็นฝ่ายบรรณาธิการ มีอายุการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1 - 10 ปี  
 รับผิดชอบงานด้านการบริหารทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ และการบรรณาธิการเป็นอันดับรองลงมา

จะเห็นได้ว่า ผู้เฝ้าประตูข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่มส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานการศึกษา  
 ระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และจำนวนมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 67.9  
 มีประสบการณ์การเป็นบรรณาธิการ นักเขียน นักแปล คอลัมนิสต์ อันเป็นคุณสมบัติสำคัญต่อการเป็น  
 ผู้คัดเลือกต้นฉบับสำหรับตีพิมพ์หนังสือเล่ม

### **สถานภาพของสำนักพิมพ์**

ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด มีทุนจดทะเบียนอยู่ระหว่าง ต่ำกว่า  
 1 ล้านบาท ถึง 10 ล้านบาท (94.4%) ดำเนินงานในรูปของบริษัทจำกัด มีระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่าง  
 1 - 10 ปี มีจำนวนบุคลากร ระหว่าง 1 - 50 คน ดำเนินกิจการอื่นๆในเครือมากกว่า 1 อย่าง ส่วนใหญ่  
 ตีพิมพ์หนังสือ นิตยสาร, เรื่องสั้น, สารคดี, ความรู้ทั่วไป

จะเห็นได้ว่า สำนักพิมพ์นอกจากจะตีพิมพ์หนังสือเล่มแล้วยังผลิตสิ่งพิมพ์อื่นๆ ได้แก่ นิตยสาร  
 วารสาร และหนังสือพิมพ์ รวมถึงการดำเนินกิจการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเล่ม เช่น จัดจำหน่าย (สายส่ง)  
 มีสำนักพิมพ์มากกว่า 1 ชื่อ ร้านจำหน่ายหนังสือ และโรงพิมพ์ สำนักพิมพ์เกือบทั้งหมดมีระยะเวลาดำเนิน  
 การมานาน มีเพียงร้อยละ 11.3 ที่ระยะเวลาดำเนินงานยังไม่ถึง 1 ปี

ส่วนผังโครงสร้างสำนักพิมพ์ พบว่า สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จะแบ่งฝ่ายต่างๆ และหน้าที่รับผิดชอบ  
 ในองค์กรคล้ายคลึงกันมาก อันประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบรรณาธิการ ฝ่ายการเงิน การบัญชี  
 ฝ่ายการตลาด และฝ่ายผลิต เป็นต้น มีเพียงรูปแบบการบริหารงาน ที่พบว่ามีลักษณะแตกต่างกันอยู่ 3  
 รูปแบบใหญ่ๆ คือ 1. โครงสร้างสำนักพิมพ์แบบรวมศูนย์ที่ฝ่ายบริหาร 2. โครงสร้างสำนักพิมพ์แบบแบ่ง  
 การบริหารออกเป็น 2 ส่วน 3. โครงสร้างสำนักพิมพ์แบบบริหารตามลำดับชั้น ผลการวิจัยพบว่า  
 โครงสร้างสำนักพิมพ์แบบบริหารตามลำดับชั้น และโครงสร้างสำนักพิมพ์แบบรวมศูนย์ที่ฝ่ายบริหาร  
 มีมากที่สุด อันน่าจะเป็นผลมาจากขนาดของสำนักพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก  
 และขนาดกลาง และประเภทของการดำเนินกิจการ



### แนวทางการคัดเลือกต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์หนังสือเล่ม

เกณฑ์การคัดเลือกต้นฉบับของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจคัดเลือกต้นฉบับของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร จะพิจารณาถึงนโยบายของสำนักพิมพ์ มากที่สุด รองลงมา คือ พิจารณาความต้องการของผู้อ่าน และจะพิจารณาเปรียบเทียบกับสำนักพิมพ์อื่นๆ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการสำนักพิมพ์ (ทศสิริ พูลนวล, อภิญา เวชชัย และจิตติ หนูสุข, สัมภาษณ์) ที่ว่า บรรณาธิการจะมีอำนาจการตัดสินใจคัดเลือกต้นฉบับได้ ตามแนวนโยบายของสำนักพิมพ์ ในประเด็นความต้องการของผู้อ่านนั้น พบว่า สำนักพิมพ์จะให้ความสำคัญด้านการตลาด โดยจะร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นกับฝ่ายการตลาด หรือฝ่ายการตลาดและฝ่ายขายจะเสนอข้อมูลให้ฝ่ายบรรณาธิการประกอบการพิจารณาเสมอ (อภิญา เวชชัย, วินัย ชาติอนันต์, จิตติ หนูสุข และสรกุล อดุลยานนท์, สัมภาษณ์) ส่วนการพิจารณาเปรียบเทียบกับสำนักพิมพ์อื่นๆ พบว่า มีความสอดคล้องกับความเป็นไปได้ที่ถึงแม้หนังสือเล่มจะเป็นสินค้าอย่างหนึ่งในตลาดสิ่งพิมพ์ ที่สำนักพิมพ์แต่ละแห่งอาจจะผลิตงานในแนวเดียวกัน แต่หนังสือก็เป็นสินค้าที่ราคาส่งที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ แม้จะมีแนวเดียวกันก็ตาม (สรกุล อดุลยานนท์, สัมภาษณ์)

เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัตินักเขียนของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ควบคุมประตูข่าวสาร จะพิจารณาคุณสมบัติด้านมีความรู้ในเรื่องที่เขียน มากที่สุด รองลงมา คือ มีความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการสำนักพิมพ์ (ทศสิริ พูลนวล และอภิญา เวชชัย, สัมภาษณ์) ที่ว่า นักเขียน นักแปล ต้องมีความรอบรู้ในเรื่องที่เขียนหรือแปล และมีความสนใจเฉพาะในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เขียน ในประเด็นความสามารถในการใช้ภาษา พบว่าสำนักพิมพ์อาจจะรับการตีพิมพ์หนังสือแปลบางเล่มที่ถ่ายทอดเป็นภาษาไทยแล้ว ไม่สามารถรักษารูปประโยคของภาษาไทยไว้ได้ ภาษาและการใช้ภาษาต้องดี (มกฏ อรรถดี และทศสิริ พูลนวล, สัมภาษณ์)

เกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาหนังสือตามวัตถุประสงค์ของสำนักพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร จะพิจารณาวัตถุประสงค์ด้าน การส่งเสริมความรู้ สติปัญญา มากที่สุด รองลงมา คือ ความสนใจของสำนักพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการสำนักพิมพ์ และผู้จัดการ (ทศสิริ พูลนวล, วินัย ชาติอนันต์, และจิตติ หนูสุข, สัมภาษณ์) ว่าสำนักพิมพ์มีนโยบายนำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สู่สังคม ในประเด็นความสนใจของสำนักพิมพ์นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นที่สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ จะตีพิมพ์หนังสือตามแนวนโยบายของสำนักพิมพ์ และจากผลการวิจัยของบารณี อาชวนิจกุล พบว่า ผู้ซื้อหนังสืออ่านจากร้านจำหน่ายหนังสือย่านสยามสแควร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ มากที่สุด จำนวนร้อยละ 64.80



**ที่มาของต้นฉบับ** ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะจองติดต่อนักเขียนที่ต้องการเอง เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในส่วนเกณฑ์การคัดเลือกต้นฉบับ เกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัตินักเขียน และเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาหนังสือตามวัตถุประสงค์ของสำนักพิมพ์ พบว่ามีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน อันได้แก่ สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือตามนโยบาย โดยนักเขียนที่มีความรู้ในเรื่องที่เขียน มีความสามารถในการใช้ภาษา และมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ สติปัญญา ย่อมหมายความว่าสำนักพิมพ์มีความรู้ความเข้าใจในตัวนักเขียน น่าจะจองติดต่อด้วยตนเองมากกว่า การได้รับต้นฉบับจากแหล่งที่มาอื่นๆ เช่น นักเขียนส่งเรื่องเข้ามาพิจารณา หรือติดต่อผ่านตลาดนัดต้นฉบับ ฯลฯ ซึ่งไม่สามารถพิจารณาคุณสมบัติหลายๆด้านได้ครบถ้วนตามต้องการ

**ประเภทของหนังสือที่ตีพิมพ์** ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือ สารคดี ความรู้ทั่วไป ความคิดเห็น รองลงมา คือ นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือแปล เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า หนังสือประเภทสารคดี ความรู้ทั่วไป ความคิดเห็น จะมีเนื้อหากว้างขวาง ครอบคลุม และตอบสนองกลุ่มผู้อ่านโดยไม่จำกัดพื้นฐานความรู้ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของจินตนา เจียมพิทักษ์วงศ์ ที่พบว่า ผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านหนังสือเพื่อให้ มีความรู้กว้างขวาง และจากการสำรวจร้านค้าของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535 พบว่า สำนักพิมพ์เกือบทุกแห่งจะผลิตหนังสือประเภทสารคดี เพราะเป็นหนังสือที่จำหน่ายได้ ทุกเทศกาล และหลายชื่อเรื่องต้องพิมพ์ซ้ำในเวลาสั้น คือ 1 ปี (วิริยะ สิริสิงหะ, 2535)

**เนื้อหาหนังสือที่ตีพิมพ์** ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยา จิตวิทยาประยุกต์ รองลงมา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เมื่อพิจารณาสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน จะพบว่ามีลักษณะที่เปิดกว้างมากขึ้น บุคคลในสังคมมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันในวงกว้าง ทั้งในสถานศึกษา ที่ทำงาน ฯลฯ การพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพตนเอง เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นเรื่องสำคัญ หนังสือที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยา จิตวิทยาประยุกต์ จึงตอบสนองผู้อ่านได้เหมาะสมสอดคล้อง และหนังสือ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ให้ความรู้ความเข้าใจ และ ความเชื่อ แก่บุคคลร่วมสมัย ที่ต้องเข้าใจรากฐานความเป็นมาของวัฒนธรรม

**ลักษณะคำประพันธ์ที่ตีพิมพ์** ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือที่มีลักษณะคำประพันธ์ ร้อยแก้ว มากที่สุด รองลงมา หนังสือแปล ร้อยกรอง และหนังสือการ์ตูน ตามลำดับ ลักษณะคำประพันธ์ร้อยแก้ว คือคำประพันธ์ที่ใช้ในหนังสือประเภทสารคดี ความรู้ทั่วไป ความคิดเห็น ซึ่งสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ตีพิมพ์มากที่สุด ส่วนหนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือเฉพาะกลุ่มที่ตอบสนองเฉพาะกลุ่มผู้อ่านรุ่นเยาว์

จำนวนหนังสือเล่มที่ตีพิมพ์ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือระหว่าง 1 - 5 เรื่องมากที่สุด (64.2%) รองลงมา 6 - 13 ชื่อเรื่อง เมื่อพิจารณาพร้อมกับขนาดของทุนจดทะเบียน จะพบว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะเป็นสำนักพิมพ์ขนาดเล็กและขนาดกลาง คือมีทุนจดทะเบียนที่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท เท่ากันกับ ระหว่าง 1 ล้านบาท - 10 ล้านบาท (47.2%)

จำนวนฉบับของหนังสือเล่มที่ตีพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์ระหว่าง 1,001 - 3,000 ฉบับ มากที่สุด รองลงมา 3,001 - 5,000 ฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์บรรณาธิการและผู้จัดการสำนักพิมพ์ (มกุฏ อรฤดี, ทศสิริ พูลนวล, อภิญา เวชชัย, วินัย ชาตินันต์, จิตติ หนูสุข และสรกุล อุดุลยานนท์, สัมภาษณ์) ที่ว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือ จำนวนเริ่มต้นที่ 3,000 ฉบับ เสมอ

ขนาดของหนังสือที่ตีพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์หนังสือขนาด 16 หน้ายกพิเศษ หรือ A5 (5 3/4 x 8 1/4 นิ้ว) มากที่สุด (73.6%) รองลงมา ขนาด 16 หน้ายกธรรมดา (5 x 7 1/2 นิ้ว) (64.2%) เมื่อพิจารณาดูขนาดรูปเล่มหนังสือ 2 อันดับแรกที่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์ จะเป็นขนาดที่นิยมเรียกว่า พ็อกเก็ตบุ๊ก (pocket books) อันเป็นหนังสือที่เหมาะสมแก่การพกพา นำติดตัว สะดวกแก่การอ่าน สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นในส่วนเนื้อหาของหนังสือและลักษณะคำประพันธ์ที่สำนักพิมพ์เลือกตีพิมพ์

ลักษณะปกหนังสือเล่มที่ตีพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะตีพิมพ์ลักษณะปกอ่อนมากกว่า มากที่สุด (60.4%) และปกอ่อนอย่างเดียว (39.6%) อาจกล่าวได้ว่าหนังสือส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีลักษณะปกอ่อน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยข้างต้นด้านเนื้อหาของหนังสือ ลักษณะคำประพันธ์ และขนาดรูปเล่มของหนังสือ จะพบว่า มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน พบว่าส่วนใหญ่สำนักพิมพ์จะมีปัญหาด้านเงินทุน มากที่สุด รองลงมา ด้านที่เกี่ยวกับผู้อ่าน/ผู้ซื้อ เมื่อพิจารณาจะพบว่าปัญหาด้านเงินทุน เกิดจากต้นทุนในกระบวนการผลิตสูง ทั้งต้นทุนดำเนินการ ต้นทุนการพิมพ์ และส่วนลดที่ต้องจ่ายให้กับฝ่ายจัดจำหน่าย ในขณะที่จำนวนพิมพ์หนังสือจะอยู่ในอัตราสม่ำเสมอ ประมาณ 3,000 ฉบับ ต่อ 1 ชื่อเรื่อง ต่อการพิมพ์ 1 ครั้ง วงจรการหมุนเวียนของทุนค่อนข้างยาวนาน จึงส่งผลกระทบต่อดังกล่าว

ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (gatekeeper) ของสำนักพิมพ์หนังสือเล่ม ส่วนใหญ่จะได้แก่ บรรณาธิการหรือผู้จัดการสำนักพิมพ์ มีบทบาทสำคัญในการพิจารณา กลั่นกรอง ตัดสินใจ คัดเลือกต้นฉบับ โดยทั่วไป

ฝ่ายบริหารของสำนักพิมพ์ไม่ได้เข้าร่วมตัดสินใจ หากแต่เป็นผู้มอบหมายแนวนโยบาย ผู้บริหารจะติดตาม ประเมินผลจากการดำเนินงาน และดูแลด้านงบประมาณการลงทุนเป็นสำคัญ อาจกล่าวได้ว่า ผู้เฝ้าประตู ข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่ม มีอิสระในการพิจารณา กลั่นกรอง ตัดสินใจคัดเลือกต้นฉบับได้ภายใต้ นโยบายขององค์กร

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของผู้เฝ้าประตูข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่ม ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ หรือผู้จัดการสำนักพิมพ์ มักจะเป็นบุคคลแรกที่ตรวจอ่านต้นฉบับ และทำหน้าที่บรรณาธิการ บรรณาธิการและผู้จัดการสำนักพิมพ์ 6 แห่ง จะใช้เกณฑ์ หรือแนวทางในการพิจารณา กลั่นกรอง ตัดสินใจคัดเลือกต้นฉบับที่สอดคล้องกัน 2 ประการ คือ 1. จะพิจารณาโดยยึดถือ นโยบายหรือแนวทางของสำนักพิมพ์ 2. ภาษาและการใช้ภาษาดี นอกจากนี้ยังพบว่าสำนักพิมพ์แต่ละแห่ง จะมีเกณฑ์เฉพาะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก และบริษัท แพลน พับลิชชิง จำกัด จะพิจารณาคุณสมบัตินักเขียนด้านมีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เขียน สำนักพิมพ์ ผีเสื้อ บริษัท เคล็ดไทย จำกัด สำนักพิมพ์ดอกหญ้า และสำนักพิมพ์มติชน จะให้ความสำคัญกับเนื้อหา หนังสือด้านคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน บริษัท เคล็ดไทย จำกัด บริษัท แพลน พับลิชชิง จำกัด และสำนักพิมพ์ดอกหญ้า จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการตลาดและการขายประกอบการตัดสินใจ คัดเลือกต้นฉบับ

ในขั้นตอนบรรณาธิการ สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จะมีบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณา กลั่นกรอง ชัดเกล้า โดยมีฝ่ายพิสูจน์อักษร ทำหน้าที่ตรวจความถูกต้องของภาษา ในกระบวนการบรรณาธิการ นักเขียน และนักแปลจะร่วมตรวจแก้ไขก่อนการพิมพ์ด้วยเสมอ มีเพียงสำนักพิมพ์มติชน ที่ไม่ได้รับบุ ในระเบียบ แต่ก็เปิดโอกาสแก่นักเขียนที่ประสงค์จะร่วมตรวจแก้ไข

การทำหน้าที่ควบคุมประตูข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่ม นับว่ามีความสำคัญในกระบวนการ สื่อสารทางสังคม เพราะสื่อสิ่งพิมพ์เช่นหนังสือเล่มมีเนื้อหาหลากหลายประเภท เผยแพร่สู่ผู้อ่านอย่าง กว้างขวาง และมีความคงทนถาวร สาระ ความคิด ที่ปรากฏในหนังสือเล่ม จึงส่งอิทธิพลแก่ผู้รับสาร ด้านใดด้านหนึ่ง บรรณาธิการหรือผู้มีส่วนในการคัดเลือกต้นฉบับ ไม่เพียงแต่จะมีบทบาทในการกลั่นกรอง เพื่อให้ได้หนังสือเล่มที่มีเนื้อหา สาระ เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร และต่อสังคมโดยรวม หากยังทำหน้าที่ ชัดเกล้า สำนวนภาษา ให้ถูกต้องเหมาะสม ชวนอ่าน อีกด้วย ภาษาในหนังสือเล่มไม่เพียงแต่จะให้รสรส การอ่าน และส่งเสริมจินตนาการเท่านั้น หากยังมีบทบาทบันทึกประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และถ่ายทอด ความเป็นไปของมนุษยชาติอีกด้วย

## **ข้อจำกัดในการวิจัย**

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อสำหรับส่งแบบสอบถามจาก 2 หน่วยงาน คือ สมาคมผู้จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายแห่งประเทศไทย อันเป็นหน่วยงานในภาคเอกชน และจากหน่วยจัดหาหนังสือ หอสมุดแห่งชาติ หน่วยงานภาครัฐการ ที่เป็นผู้กำหนดเลขหมาย ISBN แก่สำนักพิมพ์ ในขั้นตอนติดตามผล พบว่า ไม่สามารถติดตามได้จากสำนักพิมพ์หลายแห่ง อาจเป็นไปได้ว่ารายชื่อที่รวบรวมจากหน่วยจัดหาหนังสือ เป็นรายชื่อลักษณะสะสม สำนักพิมพ์บางแห่งมีการเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ได้แจ้งหน่วยจัดหาหนังสือ จึงยังคงมีรายชื่ออยู่ในบัญชี รายชื่อบางส่วนของสมาคมผู้จัดพิมพ์ และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ไม่ได้ระบุประเภทของกิจการ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตรงเป้าหมาย

ผู้วิจัยเห็นว่า สำหรับผู้ที่จะศึกษาเกี่ยวกับสำนักพิมพ์หนังสือเล่มต่อไป น่าจะรวบรวมรายชื่อจากศูนย์หนังสือ หรือร้านหนังสือขนาดใหญ่ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่หลายแห่งกระจายทั่วกรุงเทพฯ อาจจะได้รายชื่อที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในขณะศึกษา

ในส่วนของการสัมภาษณ์บรรณาธิการ ผู้จัดการ ผู้บริหารสำนักพิมพ์ ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย และคัดเลือกต้นฉบับ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์สำนักพิมพ์แห่งละ 1 คนโดยส่วนใหญ่ แม้ว่าบุคคลที่ให้สัมภาษณ์จะมีบทบาทโดยตรงในการคัดเลือกต้นฉบับ แต่โดยพื้นฐานการรับผิดชอบงานในองค์กร ก็มีมิติที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะสัมภาษณ์บุคคลทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายบรรณาธิการของสำนักพิมพ์ แต่ละแห่งควบคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านมากขึ้น

## **ข้อเสนอแนะ**

### **ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักพิมพ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

1. สำนักพิมพ์ควรจะต้องตีพิมพ์หนังสือด้านวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพิ่มมากขึ้น ผลการวิจัย พบว่า สำนักพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือด้านวิทยาศาสตร์ในอันดับที่ 8 ซึ่งนับว่าน้อยมาก โดยเฉพาะสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่านในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างมาก

2. หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรรหาทางลดภาษีวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตหนังสือ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตสิ่งพิมพ์ลดลง อันเป็นทางหนึ่งที่จะส่งเสริมการอ่านหนังสือ เพราะกระบวนการผลิตหนังสือในปัจจุบันต้นทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ จะมีราคาสูงกว่าต้นทุนด้านอื่น เช่น ค่าลิขสิทธิ์นักเขียน เป็นต้น และผลจากการวิจัย พบว่า จำนวนพิมพ์หนังสือ ยังคงที่ 3,000 ฉบับ แสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้อ่านไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

### **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรศึกษาเกณฑ์การคัดเลือกต้นฉบับของสำนักพิมพ์เฉพาะแห่งเป็นกรณีศึกษา แนวเหตุผลสำนักพิมพ์ในปัจจุบันมีการลงทุนทางธุรกิจอย่างจริงจัง การจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารชัดเจน ผลิตสื่อหนังสือ หลากประเภท เช่น สำนักพิมพ์ที่จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน เป็นต้น

2. ควรศึกษา เปรียบเทียบเกณฑ์การคัดเลือก ตัดสิน ประกวด หนังสือเล่ม ขององค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ การประกวดวรรณกรรมซีไรต์ รางวัลช่อการะเกด เป็นต้น แนวเหตุผล หนังสือเล่มประเภทต่างกันและมีเนื้อหาต่างกัน จะมีเกณฑ์ตัดสินอย่างไร ต่างกันหรือไม่ เป็นต้น